

Evelyn Sepp: ooper on nagu partei. Aivar Mäel, Peeter Helmel ja Sveta Grigorjeval on vähemalt üks ühendav omadus

Me peame rääkima väärtustest, kallis rahvusooper. Pelgalt rahvuslikkusele viitav eessõna ei vabasta missiooniteenreid selgitustest, süüst ega vastutusest. Ka häbist mittekohase juhtimisstandardi eest.

Suur liitsõna ei ole viigileht, millega peletada avalikkuse osalust või alluvate eneseväarikust. Sõnal "rahvusooper" on jõud ja tähendus. See sisaldab muuhulgas tüve „rahvas“. Esmajoones on see kohustus, avanss Eesti kultuuri edendamiseks ja see kultuur ei alga ega lõppe selle maja puhveti, kitsa koridori, massaažilaua, direktori kabineti, kolleegi dekoltee, hambaharjanalja, perekonna, debütantide, nomenklatuuri edevuse rahuldamise jmt-ga.

Sellest tuleneb ka tõsiasi, et Estonia on täiesti avalik asi ja mina näiteks ei ole selles majas mitte lihtsalt külaline, vaid selle omanik, nagu veel umbes 1,3 miljonit inimest. Olen Eesti ühiskonna ja kultuuriruumi aktiivne osaline. Eestlane. Naine. Eesti kodanik. Teatri- ja ooperisõber niikuinii.

Mõistevalt ongi mu ootused rahvusooperile kantud omanikutundest ja usaldusest, ega piirdu kaugeltki muusikalise meelelahutusega. Rahvusooperi juhtidelt ootan ma igas mõttes Eesti parimate väärtuste kandmist ja kaitsmist – seda nii juhtimises kui kunstiliselt. Järgi tegemist väärivat Eeskujuga igas mõttes, sest staatus kohustab.

Avalik ei ole seega mitte ainult kavaleht ja majandusaasta aruanne, vaid ka see, millistest väärtustest ja kuidas see organisatsioon lähtub. Arengukavast mõned read ikkagi leiab, aga paber kannatab kõike.

- Unikaalsus. Rahvusooper on ainus oma seaduse alusel tegutsev teater Eestis. Rahvusooperi säilimine on tagatiseks Eesti muusikateatri ja rikkaliku muusikaajaloo säilimisele eestlaste meeltes.
- Traditsioonide väärtustamine ja innovaatus. Rahvusooper on aja ja ühiskonna arengutega kaasaskäiv organisatsioon, mis oma eesmärkide saavutamiseks kasutab uusimaid tehnoloogiaid, säilitades samal ajal teatri tegevuse aluseks olnud traditsioonid.
- Avatus ja paindlikkus. Rahvusooperis töötab kohanemis- ja õppimisvõimeline personal, kes suudab vastavalt väliskeskonna muutumisest tingitud vajadustele ümber orienteeruda.

epl.delfi.ee

28.08.2020 21:45

Evelyn Sepp

31000

Kultuuriminister
Rahvusooper Estonia
Aivar Mäe
Teater

• Professionaalsus ja usaldusväärus. Rahvusooperi spetsialistide kompetentsist sõltub teatri usaldusväärus ja koostöövõimelisus, maine ning positsioon ühiskonnas. Tahame olla teatrikäitumise ja teatris käimise mõjutajad.

Kuidas see täpselt nüüd siis käis!?

Jah, inimlikult on mul Aivar Mäest tegelikult kahju. Ka Aarne Mikust on kahju, nagu ka Alo Põldmäest ja paljudest teistest. Toimunu näib olevat tõesti keeruline, pisut ehk ka põlvkondadevaheline, kuid peamiselt väärtuskonflikt. Viimane tekib peaaegu alati suletud süsteemis, kus puudub piisav enesevaatlemise võime või vajadus.

Püüan mõista, et paljud inimesed selles süsteemis siiralt siiani ei mõista, mis ja miks valesti läks. Läks aga palju ja õigeks pole selles loos veel midagi keeratud. Ma ei peatu pikemalt isegi Mäele määratud 40 000-eurosel lahkumispreemial, mis tundub lihtsalt karjvalt ebaeetiline ja ebaõiglane, aga võib olla ka vastuolus rahvusooperi seadusega.

Sellisest vastikust maisusest eemaldudes tabasin end hoopis teiselt ootamatult paralleelilt. See on organisatsioonikultuur, mida esindavad Eesti ühiskonnas parteid: Partei nagu ooper. Ooper nagu partei.

- Mõlema liikmeid kipub vaevama krooniline Stockholmi sündroom, elatakse omas mullis adumata välist keskkonda.
- Mõlema liikmed (lisaks maffiale) samastavad oma organisatsiooni perekonnaga, kes on nende jaoks kõik, mis tähendab ühtlasi ka seda, et kõik, mis toimub perekonnas, peab sinna ka jääma. Sinna sünnitakse. Seal ja selle eest surrakse.
- Mõlema puhul on karjääritegemisel olulised sugukondlikud sidemed, vähemalt protežee, sümpaatia olemasolu ükskõik mis hinnaga. Talent tuleb alles pärast seda.
- Mõlema puhul on vältimatu ustavus Suurele Juhile ja vastuvaidlematu käsutäitmine.
- Mõlema puhul kipuvad juhid oma positsiooni säilitamiseks tegelema mikrojuhtimisega, mis ei tähenda inimestest hoolimist, vaid halba juhtimist ja usaldamatust.
- Mõlema puhul ei sallita teisitimõtlejaid. Neid peetakse reeturiteks.
- Mõlema puhul on tegemist ilmeksimatusega, eksisteerib kõva ringkaitse.
- Mõlema puhul on oluline see, kui hea asi välja näeb, mitte see, et see ka tegelikult hea oleks.
- Mõlema puhul on intriigid ja manipulatsioon igapäevane juhtimistava, läbipaistvuse, aususe ja võrdse kohtlemise asemel.
- Mõlema puhul lahkutakse perekonnast kas jalad ees või skandaaliga.
- Mõlema puhul ei talu juhid vähimatki välist sekkumist, välistatud

on nii kriitika kui enesekriitika.

- Mõlemal juhul ei sallita väljast tulijaid, mujal kogemust kogunuid, neid, kes võiksid tuua värsket vaadet. Neid koheldakse kui mängurikkujaid.

- Mõlema puhul on alati teised süüdi - kindlasti ajakirjandus, sotsialistid või no Ansip vähemalt.

On irooniline, et Aivar Mäel, Peeter Helmel ja Sveta Grigorjeval on vähemalt üks ühendav omadus. Nad on kõik Eesti kultuuritegelased. Nende tegudel, sõnadel ja loomingul on kahtlemata tagajärjed.

Nende teod lähevad erakordselt korda parteilastele. Võib-olla isegi rohkem kui teistele kultuuritegelastele. Aga on ka üks suur erinevus – Aivar Mäe ja Peeter Helme on nomenklatuur, “eliit”, osa omadest ja ringkaitsest. Nemad on õigel poolel. Neil on mõjuvõimsad eestkostjad, toetajad ja kaasajooksikud, kes neile alati õigustuse leiavad ja küllap ülespoole aitavad kukkuda.

Sveta on aga kõigest vene nimega Eesti tüdruk, vaesest Lasnamäe perest eestlane, kel pole Eesti kultuuriministri sõnul isegi õigust oma arvamusele. Rääkimata siis valitsuskriitilisele eneseväljendusele, sest see solvab võimalolijaid. Nagu ka teatris. Kasutades nüüd kultuuriministri enda sõnu – selles kultuuri- ja väärtuskonfliktis peavad mõlemad pooled pingutama, aga ilmselt teatrisse või parteisse sündinuna on sellest raske aru saada. Aga proovige vähemalt!